

Bouwen aan vertrouwen

Samen weer naar school

Zes weken zomervakantie is voor veel kinderen een geweldige tijd van relaxen, eigen ritme en invulling van tijd. Kinderen verwisselen hun vrije tijd weer met op tijd naar bed gaan en eruit gaan, naar school, vaste sporttijden, muziekles. Hoe krijg je als leerkracht de kinderen weer in het gareel van de school en hoe kun je daarin samen met ouders optrekken?

TEKST PETER DE VRIES

Ouderbetrokkenheid is belangrijk, dat weten we. Bij de start en ook tijdens de rest van het schooljaar. Wat betekent ouderbetrokkenheid voor de leerling?

Misschien is dat wel het allerbelangrijkste. Want als het tussen school en ouders niet goed gaat, zit de leerling ertussen.

LOYALITEIT EN VEILIGE OMGEVING

Thuis moet een kind naar zijn ouders luisteren en op school naar de leerkrachten. Dat gaat meestal goed, maar het wordt lastig als ze verschillende dingen tegen het kind zeggen. Of als ze het niet goed met elkaar kunnen vinden. Natuurlijk zijn verschillende opvoeders goed, zodat het kind zelf zijn keuzes leert maken – dat moet wel in een veilige omgeving gebeuren. Je wilt voorkomen dat een kind in een loyaliteitsconflict terechtkomt. Het is

belangrijk dat de leerkracht zijn eigen rol als ‘voorbijganger’ blijft zien. En weet dat elke ouder op zijn manier altijd betrokken is bij zijn kind, al lijkt het soms anders (De Vries, 2018). Denkbeeldige brieven van de leerling weer spiegelen zijn perspectief tegenover zijn ouders en leerkracht(en).

Beste meesters en juffen,
Ik ben superblij met jullie! Jullie houden veel van kinderen, anders waren jullie geen juf of meester geworden. Maar een meester of juf is toch anders dan papa en mama. In de vakantie konden jullie school even vergeten. En als de school niet meer bevalt of jullie kunnen een leukere baan krijgen, dan zijn jullie weer weg. Al heb ik misschien wel een speciale plek in jullie hart en vergeten jullie me nooit meer.

Eigenlijk leert elk kind dankzij de toestemming van zijn ouders – die wil het niet teleurstellen

Lieve papa en mama,
Jullie zijn áltijd mijn ouders, jullie hebben nooit vakantie en zijn er altijd voor me. Dat merk ik vooral thuis, als er geen meesters of juffen bij zijn. Soms denken de meesters en de juffen dat jullie niet zo betrokken zijn, omdat jullie geen tijd hebben om mee te helpen op school. Of omdat jullie niet naar een thema-avond gaan, omdat jullie het beter vinden bij mij thuis te blijven. Jullie hebben weleens verteld dat het spannend is om naar school te gaan, omdat jullie nog niet zo goed Nederlands praten als ik. Ik schaam mij weleens hoe je tegen de juf doet, pap. Maar ook dan weet ik: je doet dit omdat je heel veel van mij houdt! Jullie gaan altijd mee naar school, in elk geval in mijn hart.

Eigenlijk leert elk kind dankzij de toestemming van zijn ouders. Die wil hij niet teleurstellen, zelfs al maken ze minder goede of zelfs slechte keuzes in de ogen van de leerkracht. Het is goed om je bewust te zijn van deze zogenaamde 'verticale loyaliteit' tussen het kind en zijn ouders. Weet dat kinderen eigenlijk alleen leren met de 'toestemming' van hun ouders.

Lieve papa en mama,
Ik wil jullie nooit teleurstellen. Als de meester zegt dat gym belangrijk is, maar mama zegt steeds 'dat ik er ook wel kom zonder gym', wie moet ik dan geloven? Ik moet mijn ouders toch het meest vertrouwen? Ik weet hoe je vroeger werd uit-

gelachen tijdens gym, mam. En je wilt niet dat mij dat overkomt. Dus dan ben ik wat voorzichtiger met gym. Ik weet dat je trots op mij bent, pap, wanneer ik terugsla als ik word gepest. Want ik weet hoe jij vroeger zelf gepest bent. Maar terugslaan mag niet van school... Ik hoop dat de school dit soort dingen weet van jullie, dat is voor mij makkelijker.

Wat ik ook belangrijk vind, is dat op school goed over mijn ouders wordt gedacht en gepraat, ook als ze er niet bij zijn. Ik merk het als meesters en juffen dit niet doen. Bijvoorbeeld laatst toen de meester een zogenaamd grapje over mijn moeder maakte dat ze wel 'héééél goed' voor me zorgt. Ik houd van mijn ouders, ze zitten een beetje in mij. Dus zie en hoor ik misschien wel meer dan een juf of meester denkt.

Jullie knokken ook voor mij, pap en mam. Toen jullie laatst hoorden dat ik mijn Cito-entree-toets niet zo goed had gemaakt, wilden jullie eerst goed kijken of de test wel klopte. Jullie dachten dat ik misschien hoogbegaafd was en dat ik de toets zo slecht had gemaakt, omdat ik me steeds verveelde in de klas. Ik ben superblij dat jullie dit doen! Want jullie kennen mij. En de juf heeft ervoor geleerd, dus samen weten jullie toch heel veel?

HET STARTGESPREK

Om te bouwen aan vertrouwen, is het startgesprek van grote waarde (Lusse & Willemse, 2018; De Vries, 2017). Meer dan een

informatieavond (per groep), omdat vertrouwen vooral ontstaat door individueel contact (Lusse, 2013). Een goed startgesprek zorgt voor een veilige situatie voor het kind, omdat het ervaart dat het goed zit tussen zijn ouders en de leerkracht.

Lieve papa en mama, beste meesters en juffen,
Ik vind het handig dat jullie ook contact hebben via de computer. Bijvoorbeeld in de app die jullie gebruiken, kunnen papa en mama meteen mijn cijfers zien. Soms kan ik thuis niet eens meer iets vertellen, want de computer was sneller. Wat ik belangrijker vind, is dat jullie elkaar vertrouwen. Dán kan ik mijn meester en juf ook helemaal vertrouwen. Ik vind het fijn dat ik samen met mijn ouders direct na de vakantie al kan kennismaken met mijn juf of meester.

STARTGESPREK: RELATIE VOOR INFORMATIE

Een leerling heeft nodig dat hij kan zien of merken dat ouders en leerkrachten samen voor hem gaan. Dat ze elkaar waarderen, samen kunnen lachen en elkaar vragen hoe het gaat. Of aan elkaar iets over zichzelf vertellen, omdat ze elkaar willen leren kennen. De noodzaak van het willen informeren van ouders of ouders laten vertellen over hun kind, is dan minder belangrijk. Soms is het nodig eerst te bouwen aan een goede relatie. Zonder een relatie komt informatie vaak niet over.

VERGEET HET KIND NIET UIT TE NODIGEN

Ouders worden uitgenodigd voor het startgesprek en gevraagd hun kind mee te nemen. Maar vergeet niet (ook) het kind uit te nodigen. Het voelt zich dan vooraf welkom en belangrijk. School draait immers om hem.

Stuur bijvoorbeeld vlak voor de zomervakantie een kaart zoals je nieuwe kleuters ook verwelkomt.

OOK DE KLEUTER BIJ HET STARTGESPREK

Ook een kleuter hoort bij een startgesprek aanwezig te zijn. Hij hoeft niet te begrijpen wat er wordt gezegd, maar merkt dat zijn ouders het fijn hebben met zijn juf. Het is dan ook prima

Oordeel nooit over wat je hoort, maar luister en wees belangstellend

Een leerling heeft nodig dat hij kan zien of merken dat ouders en leerkrachten samen voor hem of haar gaan

wanneer de kleuter even speelt in dezelfde ruimte, hij ervaart wat er gebeurt in zo'n gesprek.

WEINIG VERTROUWEN?

Wanneer je als leerkracht merkt dat ouders nog niet zoveel vertrouwen in jou of de school hebben, probeer dat met hen te bespreken. Dat heeft vaak niet zoveel met jou te maken, maar met bijvoorbeeld een andere cultuur, wat de vader zelf op school heeft meegemaakt of een verwarrende echtscheiding. Oordeel nooit over wat je hoort, maar luister en wees belangstellend in het belang van het kind.

NA HET STARTGESPREK

Als er al thema-avonden zijn, dan zijn er doorgaans maar weinig ouders. Zijn ze dan echt wel zo betrokken? Waar komen ouders hun huis nog voor uit? Misschien hangen we als school nog te veel in het willen informeren van ouders en staat het kind nog te weinig echt centraal. Het is daarom van deze tijd om ouders vooral mét hun kinderen uit te nodigen, of eigenlijk andersom: kinderen met hun ouders. En samen dingen te doen.

Lieve papa en mama, beste meesters en juffen,
Papa en mama, leuk dat jullie er bijna altijd

zijn als er iets met de klas te vieren is of wanneer ik of de hele klas iets mag laten zien aan jullie. Ik blijf dan net zo lang zeuren tot er iemand van jullie meegaat, liefst allebei of misschien wel alle vier! Dat is toch veel leuker dan dat jullie alleen maar naar school gaan voor een vergadering? Waar jullie iets wordt verteld over bijvoorbeeld gamen, dat dit niet zo goed voor ons is. En dat het verslavend kan zijn. Haha, heb jij jezelf weleens gezien op je telefoon, mam? Ik zie iedere keer foto's van mezelf op Instagram...

Op school zei de meester ook al tegen ons dat te veel achter de spelcomputer zitten niet goed is. Misschien mag ik het niet zeggen, maar ik vind dat sommige juffen niet eens weten hoe leuk de computer is. Ik hoorde zelfs een meester zeggen 'dat-ie niks met Facebook heeft' en 'dat-ie trots is op zijn mobiel zonder internet'. Hij loopt zo ver achter!

Misschien is het ook wel zo dat kinderen wat lang achter de computer zitten, ik ook vaak. Ik ben bijvoorbeeld dol op Fortnite. Dat speel je met 99 andere spelers. Je wordt met een bus afgezet op een eiland en je moet zorgen dat je als laatste overblijft om te winnen. Soms moet je iemand 'killen', dat hoort erbij. Het zijn leuke afbeeldingen en je

ziet geen bloed. Het kan verslavend zijn. Eigenlijk is het bedoeld voor kinderen van 12+, want het is wel schieten. Maar ja, pap, jij ziet er niet zoveel kwaad in toch? Hé, ik heb een goed idee! Als we in plaats van een vergadering voor ouders óver gamen, eens mét z'n allen gaan gamen. Dan leggen wij Fortnite uit en gaan jullie dat zelf spelen...

Organiseer na de vakantie een actieve bijeenkomst voor leerlingen en hun ouders waarin ze, bijvoorbeeld al gamend, weer wat kunnen wennen aan school en leren van elkaar. Nodig er bijvoorbeeld iemand bij uit die verstand heeft van computerverslaving.

VEEL INFORMEREN?

Bij ouderbetrokkenheid wordt vaak gedacht dat ouders veel moeten worden geïnformeerd en alles moeten weten wat hun kind op school leert. Het kan veel simpeler: houd een startgesprek en maak goede individuele afspraken die passen bij het kind in plaats van de reguliere tienminutengesprekken. Nodig ouders regelmatig uit om wat met hun kinderen te komen vieren, of om te kijken wanneer hun kind of de groep iets presenteert. De waarde hiervan is dat er (verder) wordt gebouwd aan een relatie met en tussen ouders, en dat ouders via hun kind betrokken raken op iets dat er op school gebeurt. Dit zorgt ervoor dat ouders thuis meer belangstelling kunnen tonen. En daar ligt een van de belangrijkste kernen van het effect van ouderbetrokkenheid. Bijvoorbeeld: 'Toen wij laatst op school waren, lieten jullie iets zien over Europa. Waar zijn jullie nu eigenlijk mee bezig?'

Weeg voor de noodzakelijke informatie die ouders moeten weten goed af welk informatiekanaal je gebruikt. Een mail, YouTube-filmpje of weblink. En vraag ouders alleen zonder kinderen uit huis te komen als dit echt nodig is. Toch een thema-avond organiseren voor belangstellende ouders? Als er tien ouders komen, heb je 100 procent opkomst van alle tien geïnteresseerde ouders.

De literatuurlijst is te vinden op:
www.jsw.nl/artikelen

PETER DE VRIES

(info@peterdevries.nu)
is zelfstandig expert ouderbetrokkenheid. Hij doet promotieonderzoek naar ouderbetrokkenheid aan de Universiteit Utrecht en schreef verschillende boeken over ouderbetrokkenheid, waaronder *Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0*

COLOFON

JSW Jeugd in School en Wereld
Onafhankelijk vakblad voor het basisonderwijs,
speciaal onderwijs en opleiding
Jaargang 104, nummer 1, 2019
ISSN 0165 - 6260
© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2019

Redactieadres

JSW
Postbus 400
3800 AK Amersfoort
[T] (033) 448 34 54
[E] jsw@thiememeulenhoff.nl
[I] www.jsw.nl

Persberichten naar jsw@thiememeulenhoff.nl

Hoofredacteur Iris Nonkes-van den Berg

Bureau- en webredactie Twan Epe

Redactie Evelien Bakker, Michèle Clement, Pieter Gerrits (redactie-
voorzitter), Rita Gudden, Koert Verdouw, Femke van der Wilt

Rubriekauteurs Marieke Baselmans, Menno Kolk, Bianca Pannekoek

Netwerkleiden Inouk Boerma, Ina Cijvat, Martine Gijssels, Dolf Janson,
Jarise Kaskens, Karen van Kooten, Erno Mijland, Noëlle Pameijer, Martie
de Pater, Marieke Peeters, Mark van der Pol, Ellen Rohaan, Harry Stokhof,
Bronja Versteeg

Abonnementenadministratie

JSW Aboneeservice
Daalakkersweg 2-72
5641 JA Eindhoven
[T] (088) 226 66 92
[E] jsw@mijntijdschrift.com

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement compleet: € 79,95
Studentenabonnement: € 39,95
Online abonnement: € 49,95
Los nummer: € 9,95

Combi-abonnement JSW en HJK: € 119,50

Alle prijzen zijn incl. BTW en porti binnen Nederland. Woont u in
het buitenland? Neem dan contact op met abonnementenbeheer.
Abonnementen kunnen op elk gewenst moment ingaan.

Opzeggingen uiterlijk 1 maand voor het aflopen van het abonnements-
jaar. Bij niet tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch
verlengd. Het abonnement dient schriftelijk opgezegd te worden bij de
abonnementenadministratie (zie hierboven voor de contactgegevens).

Advertenties

OnderwijsMedia
sales@onderwijsmedia.nl
www.onderwijsmedia.nl
[T] 020-3308998

Ontwerp, lay-out en vormgeving FIZZ | Digital Agency - fizz.nl

Opmaak flowdesign.nl

Foto omslag Vincent van den Hoogen Fotografie

Druk Veldhuis Media

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere
manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op
grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 23 augustus
1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor
wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting
Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060,
2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van
gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere
compilatiwerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot
de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik
van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie
www.auteursrechtenonderwijs.nl.

**JE MAAKT
WAT MEE!**

Voor begrijpend lezen maken wij op onze school gebruik van de aanpak Close Reading. De leerkracht leest samen met de kinderen drie keer de tekst om deze te verdiepen en de essentie van de tekst te duiden. Dit keer had ik gekozen voor een tekst over de Middeleeuwen. In de tekst stonden citaten en oubollig taalgebruik. Prachtig om over door te praten en de betekenis van ouderwetse woorden te duiden. Een 'oplettende' lezer stak zijn vinger op: 'Meester. Er staat een spelfout in de tekst. Er staat "mijnheer" in plaats van "meneer". Moeten we dat niet aan de schrijver laten weten?' Toen ik hem vroeg naar synoniemen te zoeken voor het woord 'meneer' ontdekte hij de betekenis van 'mijnheer'. 'Best leerzaam, meester, die oude teksten.'

Kees Jonker

**Ook een 'Je maakt wat mee!' insturen? Mail maximaal
150 woorden naar: jsw@thiememeulenhoff.nl**

Los nummer
Voor jezelf of als cadeau!

Ontbreekt er een nummer van JSW in je collectie?

Bestel een los nummer voor slechts € 9,95

Wie leest die leert!

Meer weten? Ga naar www.jsw.nl of bel 088-2266692

Op zoek naar een cadeautje voor je collega?

Een interessant artikel gezien dat je wilt lezen, maar je hebt geen abonnement?

nr 7

special

JSW